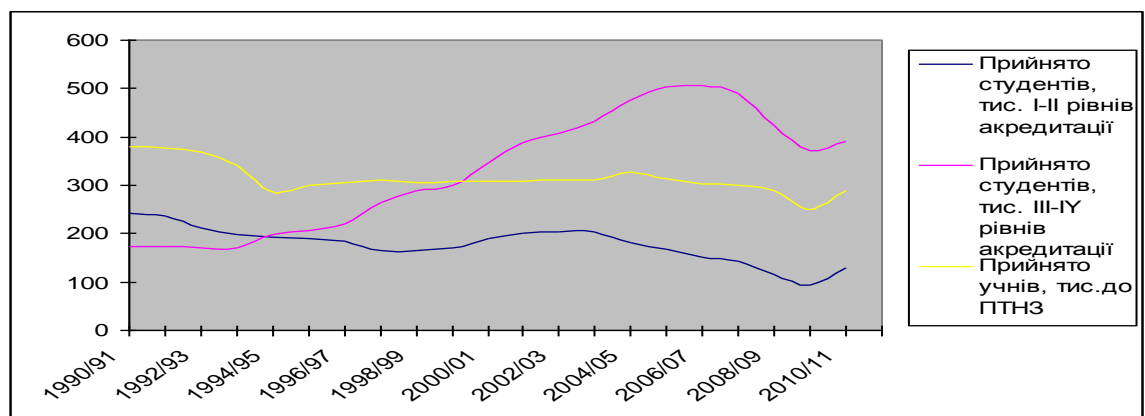

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПТО

Стратегічне планування системи підготовки кваліфікованих робітників та перепідготовки кадрів необхідне для розробки заходів щодо регулювання і контролю за змінами ринку освітніх послуг в системі ПТО. Так, у проекті програмі «Україна 2020: стратегія національної модернізації», зазначено, що основним завданням 2011-2012 рр. є виведення економіки з глибокої кризи та досягнення макроекономічної стабільності, а стратегічними цілями на посткризовий період 2013–2020 рр. повинні стати посилення фундаментальних чинників сталого розвитку: віддача від національної наукової сфери, *розвиток трудового потенціалу* та якості життя із позитивними структурними зрушеннями через модернізацію економіки.

Разом з тим, сучасні тенденції щодо оптимізації навчальних закладів в системі ПТО та відсутність дотаційних державних коштів для розвитку ПТНЗ може призвести в наступні роки до наслідків, які переживає система дошкільної освіти України. Не допустити повторення помилок минулого можливо шляхом прогнозування розвитку системи ПТО з врахуванням особливостей соціально-економічного розвитку нашої держави. Розглянемо динаміку прийому контингенту до ВНЗ I-II р. акр., ВНЗ III-IVр. акр. та ПТНЗ (рис.1).

Рис.1. Порівняльний аналіз прийому контингенту до ВНЗ та ПТНЗ

Якщо спостерігати за динамікою прийому учнів до ПТНЗ, то вона має тенденцію до стабільності, за виключенням періоду з 1991 по 1995 рр., коли відбулися суттєві соціально-економічні зміни в державі, та як наслідок, різко зменшився наплив контингенту до ПТНЗ, що призвело до зменшення навчальних закладів на ринку освітніх послуг. Разом з тим, в наступні роки, спостерігалась стабільна середньо статистична потреба серед населення в отриманні робітничих професій. Ситуація з контингентом ВНЗ I-II р. акр. доволі ідентична системі ПТО, якщо не враховувати, що у ВНЗ I-II р. акр. не було закрито значної кількості навчальних закладів як в системі ПТО. Разом з тим, з 2003 р. спостерігається зменшення абітурієнтів при вступі до ВНЗ I-II р. акр., які почали надавати перевагу ВНЗ III-IVр. акр. де знизилась вимоги до прийому абітурієнтів. Так, якщо в 1990 році прийом абітурієнтів становив 174,5 тис., в 2002 році 408,6 тис., то в 2006 році досяг 507,7 тис. в свою чергу в системі ПТО в 2006 році було прийнято лише 303,7 тис. учнів.

Для порівняння розглянемо динаміку випуску фахівців ВНЗ I-II р. акр., ВНЗ III-IVр. акр. та кваліфікованих робітників (рис.2)

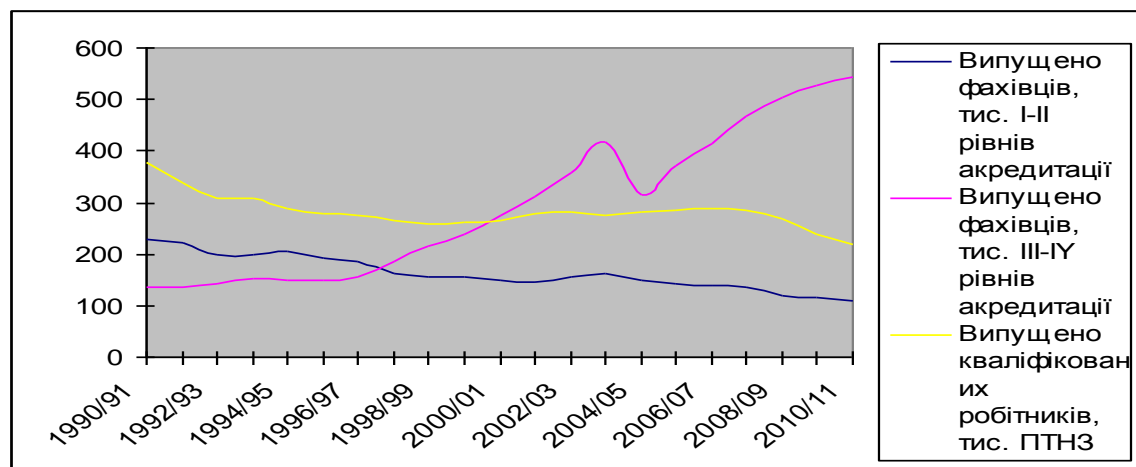

Рис. 2. Порівняльний аналіз випуску фахівців ВНЗ і ПТНЗ

Якщо розглянути рис.2, то лише графік випуску фахівців ВНЗ III-IVр. акр. носить стрибкоподібний характер зі зростаючим ефектом, починаючи з 1996 р. З такими темпами випуску фахівців ВНЗ III-IVр. акр. у найближчі роки на одного кваліфікованого робітника буде припадати два фахівця з вищою освітою. Разом з тим прогнозують неминучість процесу оптимізації

мережі ПТНЗ, що пояснюють рядом факторів, а саме: демографічна ситуація, зменшення зайнятості, збільшення рівня безробіття, зменшення валового внутрішнього продукту та інше. Розглянемо дані фактори в розрізі основних прогнозних макроекономічних показників проекту програми «Україна 2020: стратегія національної модернізації».

1. *Демографічна ситуація.* Згідно прогнозів, в умовах низьких темпів народжуваності, населення України до 2020 р. зменшиться з 45,7 млн. осіб до 43,7 млн. осіб, що призведе до нестачі робочої сили та визначатиме необхідність приїзду на роботу в Україну іноземців, як правило з країн “третього світу”. Тому прогнозується істотна зміна балансу потоків робочої сили. Постає питання, якщо зростатиме загальний дефіцит трудових ресурсів, то чи не загрозою для нашої держави може стати процес оптимізації системи ПТО?

2. *Рівень зайнятості населення.* Так, у 2010-2012 рр. рівень зайнятості населення становить 57,5-57,0%, тобто зменшення передбачається на 0,5%, а згідно прогнозів до 2020 р. збільшиться до 59%. Дані цифри вказують на необхідність збереження обсягів підготовки учнів у ПТНЗ.

3. *Рівень безробіття у відсотках до економічно активного населення віком 15-70 років за методологією МОП* становить 8,4-8,7%, та збільшиться у 2012 р. до 0,3%, що не дає підстав на проведення оптимізації ПТНЗ, а до 2020р. зменшиться до 6,4%, а отже основним завданням є збереження і системне додаткове фінансування системи ПТО.

4. *Приріст валового внутрішнього продукту,* згідно прогнозних показників збільшиться на 1,9% до 2012 року і на 4,5% до 2020 року. Що вказує на необхідність збереження не менше як 95-97% існуючої мережі ПТНЗ України.

Згідно проведеного загального аналізу можна стверджувати про недоцільність значної оптимізації мережі ПТНЗ та про необхідність здійснення реформування відповідно до перспективних потреб економіки нашої держави.